

Surfing abroad

Websites voor correspondentieprojecten

Het woord *e-mail* moest je uitleggen, het modem had een snelheid van 1200 Baud en (dus) bestond het World Wide Web (WWW) nog niet. Maar tien jaar geleden was wel al duidelijk dat de nieuwe technologieën heel veel voor het talenonderwijs betekenden. In *Klompen en knäckebröd* (LT 455, november 1990) schreef ik: 'Als de (school)bezoeken aan het buitenland beperkt blijven tot een excursiedag of een werkweek moet een ander kanaal gezocht worden om de leerlingen structureel authentieke communicatie-ervaringen in moderne vreemde talen te bieden. [...] zodat het inschakelen van de computer voor de hand lag om aan deze behoefte aan 'buitenland' tegemoet te komen.'

Inmiddels heeft e-mail een plek veroverd in kerndoelen en eindtermen en moeten we er allemaal aan geloven. Samen met André Coenders heb ik twee soorten websites geanalyseerd: websites die ondersteuning bieden bij het voorbereiden en uitvoeren van e-mailprojecten (dus meer het 'hoe') en websites die rond een bepaald onderwerp communicatie mogelijk maken (meer het 'wat').

Voorgeschiedenis

Toen het Ministerie van OCenW de SLO verzocht om studie te verrichten naar lesmateriaal voor internationale activiteiten (in een van de volgende nummers zal hier aandacht aan worden besteed), was het voor mij zonneklaar dat we in deze studie ook aandacht moesten schenken aan communicatie en informatie via e-mail en het WWW. Een taal leer je tenslotte om te communiceren met gebruikers van deze taal en niet om slechts leergangen door te worstelen. Actueel taalgebruik met een authentiek doel komt niet uit een boekje. In dit artikel concentreer ik me op schriftelijke ontmoetingen en laat ik fysieke uitwisselingen (zie LT 540, mei 1999) of virtuele contacten (zie 'videoleren' LT 527, februari 1998 of <http://www.acnancy-metz.fr/cinemav/>) buiten beschouwing.

Hoe leg je contact?

Op het WWW bevindt zich een scala aan websites waarop scholen informatie met elkaar kunnen uit-

wisselen of elkaar kunnen vinden voor uitwisselingen, stages, gezamenlijke projecten e.d. Als je nog weinig of geen ervaring hebt met e-mailprojecten, geen email-partner hebt of ideeën wilt opdoen over mogelijke onderwerpen, is het zinvol om een van deze websites te bezoeken. Het is voor veel docenten een probleem om geschikte websites te vinden. Het zoeken naar websites die voor het gestelde doel de geschiktste is, kost vaak veel tijd, zeker voor de minder ervaren docent. Wij hebben een selectie gemaakt van een aantal websites waarop allerlei projecten lopen die tot doel hebben leerlingen en studenten met elkaar in contact te brengen en te laten communiceren. Dit zijn websites die adequaat hulp bieden bij het contact met doeltaalgebruikers. Want bedenk dat een instructie als 'Zoek informatie op het WWW' of 'Schrijf een e-mail' niet werkt.

Websites

Bij elke websites staat steeds een korte karakterisering. Het is helaas niet mogelijk om één website te noemen waarop alle projectvoorstellen en partnerscholen vermeld staan. Aan de andere kant biedt deze veelheid aan netwerken en websites ook een grote variëteit aan projecten. De eerste twee websites bijvoorbeeld, richten zich heel specifiek op Frans respectievelijk Duits als vreemde taal. De derde website heeft een speciale band met (Noord-)Ierland. De overige websites zijn algemeen van aard.

Bureau d'Echanges de Jeunes

(www.ambafrance.nl/enseignement/echanges/)

Deze website van de Franse ambassade in Nederland is beperkt van doelgroep maar wel heel helder van opzet; als je als docent (of leerling) Frans een e-mailproject wilt doen, is dit een zeer geschikt startpunt. De tekst is vooral in het Frans en richt zich op Franse en Nederlandse scholen en instituten. Het is mogelijk om partners te zoeken middels een formulier en om allerlei 'zoekadvertentietjes' te bekijken. Bovendien geeft de website tips hoe een uitwisseling te financieren.

Internet-Kl@sspartnerchaften

(www.goethe.de/z/ekp/deindex.htm)

Deze website van het Goethe-Institut biedt een zeer goed doortimmerde tekst van Reinhard Donath over e-mailuitwisselingen. Hoewel de tekst in het Duits is, zijn er ook aanwijzingen voor Engels en Frans als vreemde taal. Uitvoerig wordt ingegaan op de didactische kant van een e-mailproject: Einführung, Ablauf en Projektbeispiele. Als je dus wilt verdie-

pen in het hoe en waarom van een e-mailproject, is dit een uitstekend adres. Het is bovendien mogelijk om op deze website naar partners te zoeken via een formulier. Het gaat daarbij wel om Duits als vreemde taal. Tenslotte worden er ook nog 'andere Wege' genoemd om aan partners te komen.

European Studies Programmes (ireland.iol.ie/esp/)

Deze website is weliswaar algemener van aard, maar heeft in haar logo – bestaande uit een kaartje – Groot-Brittannië en Ierland in het centrum van Europa geplakt! Het doel is de vorming van multilaterale clusters van scholen waarvan in ieder geval een Ierse en een Noord-Ierse school deel uitmaken. De tekst is in het Engels maar de bedoeling is wel dat projecten ook van een non-native language gebruik maken. Er zijn lijsten van deelnemende scholen waaronder vanzelfsprekend veel Ierse en Noord-Ierse scholen. De website toont veel students' work en bevat links naar allerlei bruikbare informatie.

Europees Scholen Project (www.esp.educ.uva.nl)

Het ESP is een Europees netwerk met vertakkingen buiten Europa. Geïnitieerd vanuit Nederland is de werktaal al heel snel Engels geworden. In elk deelnemend land is een (of meerdere) coördinator(en) actief, waardoor de band tussen de deelnemers vaak wat persoonlijker is. Bovendien is er elk jaar een conferentie (de volgende ESP-Conferentie zal in maart 2000 in Noorwegen plaatsvinden). Veel van de coördinatoren onderhouden een eigen website. Zes jaar lang was ik coördinator in Nederland en mijn website biedt veel informatie over e-mailprojecten (<http://users.educ.uva.nl/thomasp>). Er is binnen het ESPWeb een project database (<http://www.kc.kuleuven.ac.be/esp/>) waarin je kunt zoeken op een aantal trefwoorden maar de informatie is niet altijd actueel.

Intercultural E-mail Classroom Connections (www.stolaf.edu/network/iecc/)

Op de Engelstalige website van de IECC kun je partners zoeken of webpagina's van projecten bezoeken. De website is eigenlijk meer een verzameling van mailing lists voor Higher Ed, K-12 en 50+Volunteers, maar je kunt bij veel projecten ook de archieven bekijken.

International Education and Resource Network (www.iearn.org)

I'EARN bezigt – voor Nederlandse begrippen – enigszins gezwollen taalgebruik (*projects designed to make a meaningful contribution to the health and welfare of the planet and its people*), maar is wel in heel veel landen actief. Ook I'EARN houdt jaarlijks een conferentie maar daarvoor moet je wel de hele wereld over. Er zijn persberichten en publicaties, conferences en een newsletter. De website biedt heel veel lopende projecten voor basis- en voortgezet onderwijs, die niet alleen in het Engels zijn.

Kidlink (www.kidlink.org)

De informatie van Kidlink is in heel veel talen beschikbaar (maar niet in het Nederlands). Kidlink richt zich op leerlingen van 5 tot 15 jaar. Speciaal is de eerste stap die je als deelnemer moet zetten: je moet eerst vier vragen beantwoorden. Een overzicht van antwoorden toont aan dat er honderden aanmeldingen per maand zijn! Daarna kun je gebruikmaken

van de Kidlink *mailing lists* en andere diensten. Je kunt sowieso op de website bekijken welke projecten er lopen en welke *coming soon*.

European Schoolnet (www.eun.org)

De tekst van EUN is ook in het Nederlands beschikbaar. Deze website is voor twee dingen in dit kader geschikt: er is informatie over subsidies en internationale wedstrijden en je kunt een partner zoeken in PartBase, die ongeveer duizend scholen en projecten vermeldt. Bovendien kun je rondneuzen op een 'prikbord'.

Conclusie

De conclusie van het bovenstaande is dat er niet één centraal informatiepunt is op Internet. Er zijn meerdere plekken waar je naar partners kunt zoeken. Basisinformatie kun je met name bij het Goethe-Instituut en de Dutch ESP Website vinden, maar een bezoek aan al deze websites is in ieder geval de moeite waard om je te oriënteren op projecten en de manier waarop andere scholen zich presenteren. Goed voorbeeld doet volgen!

Websites voor een 'ander' vak

Een andere categorie websites die we geanalyseerd hebben, vormen de websites die als uitgangspunt de inhoud van een niet-talig schoolvak hebben en de leerlingen aanzetten tot internationale activiteiten. Op die manier wordt de (moderne vreemde) taal vanzelf het transportmiddel om een bepaald inhoudelijk doel te bereiken. Ook deze websites zijn er volop, maar hoe vind je ze?

Een eerste mogelijkheid om websites voor een bepaald vak te vinden, is de aandacht hiervoor in de vakpers. Vakbladen voor bijvoorbeeld de aardrijkskunde- of geschiedenisdocent vermelden steeds vaker adressen van websites. De volgende websites bevatten interessante vakgerichte informatie.

De Digitale school

Al jarenlang de belangrijkste Nederlandse aanbieder van informatie voor docenten op het WWW is De Digitale School (<http://www.digischool.nl>). Als je kiest voor 'De vaklokken' kun je vervolgens pagina's bezoeken die door een docent van het betreffende vak worden onderhouden. In het geschiedenislokaal wordt onder andere gewezen op de mogelijkheid om historische onderwerpen te bediscussiëren in allerlei nieuwsgroepen die beginnen met soc.history.etc (waarbij etc dus het desbetreffende onderwerp is). Daarnaast biedt de 'digitale' geschiedenisdocent een grote hoeveelheid verwijzingen naar websites die informatie en communicatiemogelijkheden bieden zoals *The Viking Network* met o.a. *Your own local Viking past*, *Kirkgateproject* en *The English Advice Mailbox*. De Digitale School heeft inmiddels veel navolgers en tegenhangers gekregen, zoals het Nederlandse Internetcollege en het Italiaanse Internetscuola.

Andere talen

Om aan te geven dat niet alle internationale projecten als werktaal het Engels hebben en om te wijzen op een rol die het Kennisnet zou kunnen spelen, heb-

ben we gekeken naar websites als het Belgische Edu Internet, het Deense SektorNet en het Franse Edutel. Als voorbeeld hebben we de *Deutscher Bildungsserver* (<http://dbs.schule.de>) geanalyseerd. Onder *Projekte online* wordt een zeer groot overzicht geboden van lopende projecten voor de verschillende schoolvakken zoals de *FOCUS-Schülerwettbewerb 'Volle Kraft voraus'* (rond energie) en 25 wedstrijden die door het Duitse *Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie* ondersteund worden.

Think Quest

Een zeer rijke *Fundgrube* voor samenwerkingsprojecten vormen initiatieven als het Europese *Web for Schools* en het internationale *ThinkQuest* (<http://www.thinkquest.nl>), waarbij deelnemende teams uit verschillende landen moeten komen respectievelijk bij voorkeur via Internet moeten samenwerken. Mede omdat de websites van de *ThinkQuest*-teams door leerlingen worden opgezet en belang gehecht wordt aan de *'Internet Style' of participatory, active learning by users* is er veel aandacht voor de interactiviteit.

Zoekmachines

De meest actuele overzichten van lopende of aangekondigde projecten zijn te vinden met zoekmachines (educatieve of anderszins). Met name de zoekmachines die specifieke zoekvragen toestaan of zelf al categoriseren zijn hiervoor zeer geschikt. Een voorbeeld is Yahoo (<http://www.yahoo.com>) dat in meerdere talen beschikbaar is. Je kunt dan heel specifiek zoeken door eerst te kiezen voor *'Education'* en dan bijvoorbeeld *'Competition'*. Door deel te nemen aan projecten zoals hier beschreven, sla je twee vliegen in een klap. Het onderwerp past bij vakken als economie of natuurkunde en de moderne vreemde talen profiteren 'ongemerkt' in een dergelijk project.

Tot slot: websites en de Tweede Fase

De analyse van deze websites heeft duidelijk gemaakt hoeveel potentie het Internet heeft op het vlak van internationale activiteiten. Maar er moet nog wel wat gebeuren. Op korte termijn moeten scholen in hun Tweede Fase bijvoorbeeld eindterm 37 van het examenprogramma moderne vreemde talen concretiseren, dat wil zeggen: correspondentieprojecten (laten) uitvoeren. Op de school waar ik werk zijn we bezig

met het opzetten van een digitaal overzicht (zie <http://www.euronet.nl/users/pnc/dopo/Duits/indexsch.htm>). Het uitvoeren van een correspondentieproject vergt nogal wat voorbereiding en planning. Als je dan bovendien de samenhang tussen vakken wilt bevorderen en het correspondentieproject over een praktische opdracht wilt laten gaan of voor je profielwerkstuk wilt inzetten, is onmiddellijke actie geboden. In het SLO-project ICT en MVT bestaat één van de ontwikkelde voorbeelden uit lesmateriaal (inclusief studiewijzer) over het correspondentieproject.

Tips

Het is raadzaam ervaring op te doen met een concreet klassenproject in de onderbouw (zie <http://users.educ.uva.nl/henks/image/teacher.html> en <http://www.bild-online.dk>) voordat je in de bovenbouw met een examenonderdeel te maken hebt. Aan de andere kant kun je van kandidaten in de Tweede Fase veel meer kennis en vaardigheden verwachten, wat het (opzetten en begeleiden van) een correspondentieproject natuurlijk eenvoudiger maakt. Hoeveel je op de zelfstandigheid van de individuele leerling kunt bouwen en welke eisen je stelt, is aan de school of de talensecties. Over alle handelingsdoelen, waaronder het correspondentieproject, is de SLO-brochure uitgebracht *De handen uit de mouwen*, met talloze suggesties voor invulling.

Publicaties

Recentelijk zijn enkele prima publicaties over Internet- en/of e-mailprojecten geschreven, die ik van harte aanbeveel.

K. Boersma e.a., *E-mail in de klas* (zie <http://www.slo.nl/zoeken/>; bestelnummer 6.260.7781) Hoewel dit een beschrijving is van een techniekproject in basisscholen, bevat deze publicatie heldere informatie over het gebruik van e-mail en de rol van leerkracht en leerling.

A. Corda, *Internet in het talenonderwijs* (verschijnt najaar 1999) Dit boek behandelt (bijna) alle aspecten van het Internet op een voor een beginner begrijpelijke manier. Bovendien worden veel talenprojecten beschreven.

R. Donath, *Deutsch als Fremdsprache - Projekte im Internet* (zie <http://www.englisch.schule.de/inhadaf.htm>) Deze brochure biedt veel *didaktische Überlegungen* en Internetprojecten uit de DaF-praktijk.

Literatuur

- Boersma, K., M. Hulsbeek, S. Loenen, H. v.d. Meij, G. Smit, *E-mail in de klas*, Enschede: SLO, 1998
- Donath, R., *Deutsch als Fremdsprache - Projekte im Internet*, Stuttgart: Ernst Klett Verlag, 1998
- Staatsen, F., T. Peters, *De handen uit de mouwen. Een handreiking voor het handlingsdeel moderne vreemde talen in de praktijk*, Enschede: SLO, 1999

Thomas Peters



spreek- en schrijfvaardigheid voor de Tweede Fase.

Docent Duits aan het Pieter Nieuwland College in Amsterdam en vakinhoudelijk medewerker bij de SLO; werkte onder andere mee aan de ontwikkeling van materiaal t.b.v.